

Губенко В. І.

СКЛАДОВІ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (тези доповіді)

Сучасна зовнішньоекономічна діяльність порівняно з минулими роками - це якісно нова ситуація з підтекстом добре відомих, але мало досліджених і змістовно невіршених проблем сьогодення, якими є лібералізація і протекціонізм. Вперше в Україні питання удосконалення оцінки впливу лібералізації і протекціонізму на зовнішньоекономічну діяльність постало в 1990 р. З прийняттям закону України "Про зовнішньоекономічну діяльність".

Аналіз свідчить, що формування механізму зовнішньоекономічної діяльності є віддзеркаленням історії протиборства наукових думок з питання лібералізації і протекціонізму, в цьому плані простежуються лише початкові теоретичні, методологічні і практичні кроки. В розвитку експортно-імпортних операцій цент уваги з боку науковців при опрацюванні відповідної методики постійно зміщується. Глибоке розуміння сучасного мобілізаційно-методологічного змісту лібералізації і протекціонізму як єдиної системи практично відсутнє, що гальмує спрямування зовнішньоекономічної діяльності на одержання найвищих економічних результатів. Питання лібералізації і протекціонізму наукою розроблені недостатньо, обмежена практика їх застосування як єдиного наукового методу.

Метою дослідження в цьому напрямі має бути обґрунтування основ формування механізму зовнішньоекономічної діяльності через призму лібералізації і протекціонізму, який відповідав би домінуючим національним інтересам та міжнародним стандартам для чого необхідно:

- науково обґрунтувати теоретичні, методологічні і методичні засади формування механізму зовнішньоекономічної діяльності з урахуванням особливостей розвитку експортно-імпортних операцій на сучасному етапі протиборства наукових думок стосовно лібералізації і протекціонізму;
- визначити методику і шляхи практичного застосування режимів лібералізації і протекціонізму стосовно зовнішньоекономічної діяльності не як окремих розрізаних чинників, а як єдиної органічної системи;
- визначити і запропонувати методику вирішення проблеми збалансованості зовнішньоекономічної діяльності за умови, що на неї впливають дві протилежні збурюючі сили - лібералізація і протекціонізм і
- кожна з них визначає стан цілісності внутрішніх і зовнішніх чинників та їх динаміку;
- дослідити проблему переорієнтування частини валютних коштів на закупівлю продукції не за кордоном, а у власного товаровиробника і на цих засадах протекціонізму сприяти розвитку національного виробництва;
- визначити граничні рівні лібералізації і протекціонізму, доцільність застосування диференційованих ставок ввізного мита та нижчих меж захисту внутрішнього ринку;
- запропонувати нові методологічні основи запровадження режимів лібералізації і протекціонізму з тим, щоб зважено вирішити проблему розвитку потенціалу;
- опрацювати педологію розширення масштабів і посилення ефективності лібералізації та протекціонізму за допомогою співвідношення між дефіцитною і надлишковою кон'юнктурою і на системних засадах розглянути взаємовплив лібералізації, протекціонізму, дефіцитної та надлишкової кон'юнктури;
- розробити механізм рівня і виду митних ставок як важливого чинника захисту внутрішнього ринку та обґрунтувати методику розрахунків розмірів комбінованого мита порівняно з адвалерним і специфічним та усунути недосконалість визначення ставок мита, щодо товарів, які експортуються з України;
- розробити методологію взаємозалежностей розвитку експорту товарів та девальвації національної валюти і темпів змін цін на товари на внутрішньому ринку та поглибити науково - теоретичне осмислення причин гальмування розвитку експорту товарів, що могло б стати науковим здобутком і відправним моментом подальших досліджень;
- розробити методичні засади взаємозалежностей таких пріоритетів зовнішньоекономічної діяльності, як економічна безпека, лібералізація і протекціонізм з метою сприяння розвитку експортно-імпортних операцій, виходячи з вузлів напруги або ускладнень, які виникають у сфері внутрішнього і зовнішнього ринків;
- обґрунтувати на методичному рівні взаємозв'язок між процесами протекціонізму і зовнішньоторговельними оборотом для розбудови механізму зовнішньоекономічної діяльності.

Гук Н.А.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ У СВІТІ ТА В УКРАЇНІ

Туризм є однією з найефективніших та найперспективніших галузей народного господарства, яка за економічними показниками випередила навіть автомобільну промисловість і зайняла друге місце після комп'ютерної. Надходження від туризму у світі зросли у 300 разів за 50 років – з 2 млрд. дол. США у 1950 році до 600 млрд. дол. США у 2000 році [1, с.17–21].

Дослідження Всесвітньої туристичної організації (ВТО) дають можливість стверджувати, що тенденції росту туристичної індустрії будуть зберігатися і надалі. У період з 2000 до 2020 року прогнозується збільшення туристських прибуттів на 200% і передбачається наступний розподіл туристичних прибуттів у сфері в'їзного туризму по регіонах (див. табл. 1):

Таблиця 1. Прогноз розподілу обсягів в'їзного туризму по регіонах (міжнародні туристські прибуття), млн.чол. [3]

	2000	2010	2020
Європа	366	526	717
Східна Азія (Тихоокеанський регіон)	105	231	438
Америка	131	195	284
Африка	26	46	75
Ближній Схід	19	37	69
Південна Азія	6	11	19
ВСЬОГО:	673	1046	1602

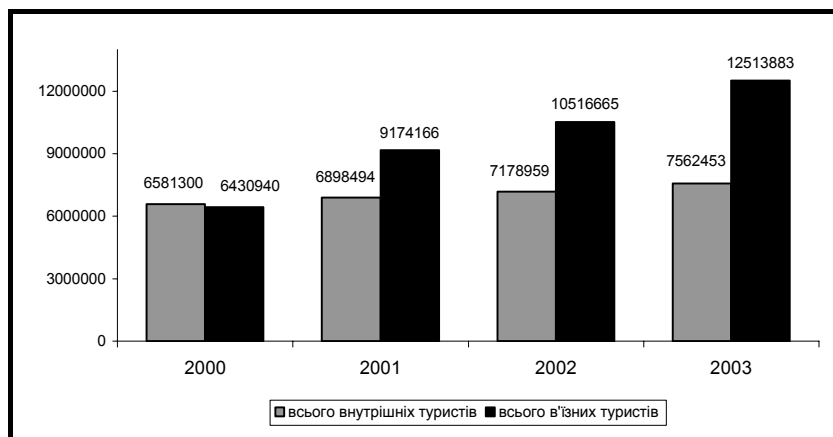
Найвідвідуванішими країнами світу до 2020 року стануть, за прогнозами фахівців, Китай, США, Франція, Іспанія (див. табл. 2):

Таблиця 2. Країни-лідери по прийому туристів (прогноз на 2020 р.) [3]

№	Країна	Туристські прибуття, млн.чол.	Частка у світовому потоці туристів, %
1	Китай	137,1	8,6
2	США	102,4	6,4
3	Франція	93,3	5,8
4	Іспанія	71,0	4,4
5	Гонконг	59,3	3,7
6	Італія	52,9	3,3
7	Великобританія	52,8	3,3
8	Мексика	48,9	3,1
9	Росія	47,1	2,9
10	Чехія	44,1	2,7

За останні роки вражаючих успіхів у розвитку індустрії туризму домоглась Польща. Ще в 1985 і 1990 роках, за даними WTO, ця країна займала 17 і 19 місця в Європі по прийому туристів. А в 1996 році Польща піднялась на шосте місце, прийнявши 19,4 млн. чол. і отримавши 8,4 млрд. дол. США доходу. Разом з тим, вже у 2002 році Польща заробила на в'їзному туризмі набагато менше, ніж у 1996-му – 4,5 млрд. дол. США, прийнявши при цьому 13,98 млн. туристів і посівши у Європі дев'яте місце [3]. Для Польщі характерним є особливо велике число візитерів – туристів, які не залишаються на нічліг.

В Україні туристська діяльність перебуває у стадії реформування та розвитку. Наявні туристичні ресурси використовуються не повністю, проте динаміка туристичного ринку України свідчить про тенденції до зростання числа туристів взагалі, а іноземних – зокрема (рис. 1):

Рис. 1. Динаміка туристичних потоків в Україні, чол. [2]

Аналіз принципів організації туристичної галузі країн, що мають розвинуту індустрію туризму, доводить необхідність надання державної підтримки розвитку туризму в Україні, зокрема, у сфері інформаційно-рекламної діяльності.

Одним із перспективних напрямків стимулювання розвитку туризму в Україні, збільшення валютних надходжень від туристської діяльності, удосконалення ринкової інфраструктури є, на наш погляд, створення спеціальних економічних зон туристсько-рекреаційного типу. Важливою задачею функціонування таких зон має стати забезпечення передумов для поступового поширення найефективніших елементів ринкового механізму із зон на економіку навколишніх регіонів та економіку країни.

Розвиток туристичної галузі як високоприбуткового сектора економіки є важливим чинником соціального розвитку та культурного піднесення України при збереженні її самобутності та національної суті, гармонійної інтеграції України у європейські та світові глобалізаційні і гуманізаційні процеси.

1. Максаковский В. Развитие и география международного туризма // Краеведство. География. Туризм. – 2001. – №21–24. – С.17–21.
2. www.tourism.gov.ua.
3. www.world-tourism.org.

Дударь А.П.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ В АРК

Обсяги експорту товарів за січень–листопад 2004р. становили 245,1 млн.дол.США, імпорту – 136,8 млн.дол.США. Проти січня–листопада 2003р. експорт зменшився на 10%, імпорт збільшився на 10%. Позитивне сальдо зовнішньої торгівлі товарами становило 108,3 млн.дол.США (у січні–листопаді 2003р. – 148,1 млн.дол.США).

Зовнішньоторговельні операції з товарами АР Крим здійснювала з партнерами із 114 країн світу.

Обсяги експорту товарів до країн СНД порівняно з січень–листопадом 2003р. збільшилися у 1,5 раза, імпорту – на